

πειδὴ καὶ ἐγὼ ὢν ἄνθρωπος ἀρκετὰ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἔχω εὐ-
γετηθῆ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπειδὴ, φθάσας ἤδη εἰς βαθὺ γῆρας, οὐ-
δὲν ἄλλο ἀναμένω εἰμὴ μόνον τὴν μετάστασιν ἀλλαχοῦ, ὡς λέγει
ὁ Θεολόγος Γρηγόριος¹, διὰ ταῦτα ἐσκέφθην ὅτι πρέπει νὰ διατυπώσω
ἐγγράφως πρὸς τὴν εὐσεβῆ ἀκολουθίαν μου ἐκεῖνα, τὰ ὅποια μοὶ φαίνον-
ται ὅτι εἶναι ὠφέλιμα εἰς αὐτὴν πρὸς πλήρη καὶ σωτήριον εὐαρέστησιν
τῷ Θεῷ, καὶ νὰ ἐκθέσω πρὸς τοὺς φιλτάτους μου ἐν Κυρίῳ ἀδελφοὺς καὶ
τὰ τέκνα διάταξιν, ὅπως, μεταχειριζόμενοι ταύτην ὡς γνώμονα καὶ
κανόνα καὶ ἐνεργοῦντες κατὰ τὰ παρηγγελμένα, πολιτεύωνται σὺν Θεῷ
κανονικῶς καὶ εὐσυνειδήτως καὶ εἰρηνικῶς διαφυλαττόμενοι ὑπὸ τῆς
ζωαρχικῆς καὶ παναγίας χάριτος τῆς Τριάδος. Ἄλλ' ὦ ἱερὸν τάγμα
(διότι πρὸς ὑμᾶς ἤδη στρέφω τὸν λόγον), ποιμνιον ἐκλεκτόν, λαός ἐπί-
λεκτος, συνοδία Θεοφιλῆς, τέκνα ὑπὸ τοῦ Κυρίου εὐλογημένα, ἐμπρὸς
ἀκούσατε ὅσα θὰ διηγηθῶ εἰς ὑμᾶς· «Δεῦτε ἀκούσατέ μου, φόβον Κυρί-

1. Λογ. εἰς τὰ Θεοφάνια.

ου διδάξω ὑμᾶς)² (διότι ἐνίοτε θὰ μεταχειρίζωμαι καὶ λόγια τοῦ ἱεροφάλτου)· ἀκλίνατε τὸ οὖς ὑμῶν εἰς τὰ ῥήματα τοῦ στόματός μου»³. Ἐξ ἄλλου δὲ ὁμοῦ καὶ ὁ Σολομών μετὰ τοῦ Δαβίδ, καὶ ὁ υἱὸς συγχρόνως μετὸν πατέρα ἄς συμπάλλωσι μετὰ πατρὸς ὅστις συνομιλεῖ πρὸς υἱούς· «Εἰσακούσατέ μου· σεμνὰ γὰρ ἔρω, καὶ ἀνοίσω⁴ ἀπὸ χειλέων ὀρθά»⁵. Ἄλλὰ μοὶ φαίνεται ὅτι εἶναι καλὸν καὶ ἀναγκαῖον νὰ καταστήσω ὑμῖν πρότερον ἐν μέρει γνωστὰ τὰ κατ' ἐμὲ καὶ νὰ εἶπω περὶ αὐτῶν ὅσα εἶναι δυνατόν, ἔπειτα κατὰ σειράν νὰ διαλάβω συντόμως καὶ περὶ τῶν κατεπειγόντων καὶ σπουδαιότερων. Διότι καὶ ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ πολλάκις εὐρίσκομεν ἄνευ φόβου τινὸς τὴν χρῆσιν λόγων καὶ διηγήσεων, οἱ ὅποιοι ἔχουσι σχέσιν καὶ οἶονεὶ εἶναι εἰς ἔπαινον τοῦ διηγουμένου καὶ ὁμως οὐδεὶς κατηγορήσεν αὐτοὺς ὅτι περιαυτολογοῦσι. Δὲν θεωρεῖται δὲ ἄξιον κατηγορίας τὸ τοιοῦτον, ὅταν γίνηται διὰ τὴν ἐκθεσιν καὶ τὴν σαφήνεια τοῦ ἀγνωστοῦ καὶ οὐχὶ δι' ἄλλο τι ἀνθρώπινον. Διὰ τοῦτο λοιπὸν οὐδὲ εἰς ἐμὲ τὸν ταπεινὸν γέροντα ἐφάνη ἀνάρμοστον νὰ διηγηθῶ ἐξ ἀρχῆς τὰ κατ' ἐμὲ καὶ νὰ παραστήσω εἰς ὑμᾶς μέχρι τέλους τὴν πορείαν τοῦ βίου μου, ἔπειτα δὲ νὰ ἐπιτάξω καὶ τὸ φαινόμενον ὠφέλιμον, ἵνα γένησθε σωζόμενοι ἐν Κυρίῳ φυλάττοντες τὴν ὑπακοήν.

Β'. Ἡμεῖς, γεννηθέντες ἐν τῇ Ἀνατολῇ⁶ καὶ ἐκ νεότητος ὑπὸ ἀντιρρόπων λογισμῶν ταλαντευόμενοι, ἀπεφασίσαμεν, εἰς ἡλικίαν ἀληθῶς παιδικήν, νὰ ἀπομακρυνθῶμεν τῆς πατρικῆς οἰκίας καὶ, ἀποχωριζόμενοι γονέων καὶ συγγενῶν, νὰ καταφύγωμεν πρὸς τὸν Χριστόν, τὸν ἀληθινὸν Θεὸν ἡμῶν καὶ σωτῆρα· ὅπερ βεβαίως καὶ ἐξετέλεσα· καὶ δὴ προσελθὼν κατετάχθην εἰς μοναχικὸν τι τάγμα⁷, τεθείς ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν καὶ τὴν διαπαιδαγώγησιν τοῦ προηγουμένου τῆς ἱερᾶς ἐκείνης ποιμνῆς. Ἐξάπαντος δὲ ὁ Θεὸς ἦτο, ὅστις, διὰ τὴν ἄφατόν του εὐσπλαγχνίαν, μὲ ἐφώτισεν ἐν μικρᾷ ἔτι καὶ ἀτελεῖ καὶ τρυφερᾷ ἡλικίᾳ, ἣτις δὲν ἔχει ἀκόμη τὸ λογικὸν ἀνεπτυγμένον. Τοῦτο δὲ βεβαίως εἶναι ἀρμόζον εἰς τὴν μεγαλουργίαν Ἐκείνου, ἐπειδὴ καὶ τὸ πάλαι· «ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων αἶνον κατήρτισε» καὶ· «ἢ δὴλώσις τῶν

2. Ψαλμ. λγ', 12.

3. Ψαλμ. σζ', 1.

4. Ἀνοίσω = θὰ ἐκφέρω.

5. Παροιμ. γ', 6-8.

6. Ἐγενήθη ἐν τινὶ κώμῃ τῆς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ Βιθυνίας.

7. Τὸ τῶν ἐνασκουμένων εἰς τὸν Μῦσιον Ὀλυμπον.

λόγων αὐτοῦ φωτίζει καὶ συνετίζει νηπίους», ὅπως θειότατα καὶ προφητικώτατα ψάλλει ὁ Δαβίδ⁸.

Γ'. Ὁ πόθος δὲ τοῦ νὰ ἴδω καλύτεραν ξενιτείαν μὲ ἠνάγκασε νὰ μεταβῶ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Καὶ λοιπὸν ἤλθον καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Παλαιστίνης, ποθῶν νὰ γίνω προσκυνητὴς τῶν ἁγίων ἰχνῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ προτιμήσας οὐδὲν ἤττον νὰ μεταναστεύσω ὡς στρουθίον καὶ νὰ διαμένω ὡς οἱ παλαιοὶ ἐν ταῖς ἐρήμοις. Προσκυνήσας λοιπὸν τοὺς ἁγίους τόπους καί, ὡς ἦτο ἐπόμενον, συνομιλήσας μόνον μετὰ τῶν ἐκεῖ πατέρων καὶ φωστήρων (διότι διστάζω νὰ εἶπω ὅτι καὶ ἐκαρπώθην τὴν μίμησιν τοῦ βίου αὐτῶν), κατεσκήνωσα ταχέως ἐφ' ἱκανὸν χρόνον εἰς τὰ ἐρημικώτερα μέρη αὐτῆς. Ἐπειτα, ἐπειδὴ δὲν ἐπέτρεπον οἱ Σαρακηνοὶ (= Ἀραβες, Μωαμεθανοί), οἱ ὁποῖοι ἀνεφάνησαν καὶ ἐξηπλώθησαν ὡς καταστρεπτικὴ χάλαζα καθ' ὅλην τὴν Παλαιστίνην καὶ κατέστρεφον καὶ ἠφάνιζον τοὺς χριστιανούς, ἐγώ, μὴ θέλων νὰ πάθω οἰκειοθελῶς (διότι, ἐὰν δὲν ἠμπόδιζε τοῦτο, δὲν θὰ ἐφαινόμην ὡς φιλοψυχῆσας), μετέβην ἐκεῖθεν ὡς ἀπελαθεὶς καὶ διωκόμενος ὑπὸ τῆς φάλαγγος τῶν βαρβάρων καὶ ἤλθον εἰς τι ἀθόρυβον ὄρος, κείμενον μὲν εἰς ὠραῖον μέρος τῆς Ἀσίας, καλούμενον δὲ ἐγχωρίως Λάτρος⁹, ἐλκυσθεὶς ἐκ τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ φήμης. Διότι λέγεται ὅτι καὶ οἱ ἀξιομακάριστοι ἐκεῖνοι πατέρες, οἱ ὁποῖοι κατώκησάν ποτε τὸ Ραιθάν¹⁰ καὶ τὸ Σίναιον, μετηνάστευσαν ἀπὸ ἐκεῖ ἐδῶ, ἂν καὶ οὐχὶ ὅλοι, ἀλλ' οἱ περισσότεροι, ἕνεκα τῶν συνεχῶν ἐφόδων τῶν ἀνημέρων Βλεμμύων¹¹.

Δ'. Ἡ ἀγάπη λοιπὸν πρὸς τοὺς ἁγίους ἐκείνους ἄνδρας, ἡ ὁδηγήσασα ἡμᾶς εἰς τὸ ὄρος τοῦτο, ἔστησε καὶ τὸν σκοπὸν ἡμῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἐποιήσαμεν ἐν αὐτῷ ἀγῶνα πνευματικόν. Καί, διὰ τῆς βοηθείας τοῦ Θεοῦ, ἡ ἐν τῷ ὄρει τούτῳ διαγωγὴ ἡμῶν προήχθη εἰς περιωπὴν· διότι ἡμεθα ἐν αὐτῷ καθ' ὁμάδας ἀσκούμενοι, καὶ ποῦ μὲν δύο ἢ τρεῖς ὁμοῦ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου, κατὰ τὸ ἱερὸν λόγιον (Ματθ. ιη', 20), ἐδιητῶντο, ποῦ δὲ καὶ περισσότεροι, προτιμῶντες τὸν κοινοβιακὸν βίον, καὶ

8. Ψαλμ. η', 3 καὶ ριη', 130.

9. Τὸ ὄρος τοῦτο, κείμενον πλησίον τῆς ἀρχαίας πόλεως Μιλήτου παρὰ ρὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ, ἐλέγτο τὸ πάλαι Λάτρος καὶ ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτοῦ μοναστήριον.

10. Ραιθάν ἢ Ραιθῶ καὶ Ραιθού ἦτο μὴ κειμένη ἐν τῇ πόλει Τόρ τῆς Σιναϊκῆς Χερσονήσου, πρὸς ἀνατολὰς τῆς Ἐρυθρᾶς Θαλάσσης, ἐνθα ὑπῆρχε τὸ πάλαι ἡ Εἰλείμ, δι' ἧς διῆλθεν ὁ Μωϋσῆς μετὰ τῶν Ἰσραηλιτῶν.

11. Οἱ Βλέμμυες ἦσαν ἔθνος βάρβαρον τῆς Αἰθιοπίας, οἰκοῦν τὴν ἀνω Αἴγυπτον παρὰ τὴν σημερινὴν Ἐρυθραίαν.

άνενόχλητον οὐδὲ τὴν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο καταφυγὴν ἡμῶν· καθ' ὅσον οὐδὲ μικρὰ ὀπὴ ἔμεινεν ἀπαρατήρητος ὑπὸ τῶν ἀθέων. Διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ τοιοῦτου φόβου συνωθούμενος ἐποίησα δευτέραν μετανάστευσιν, καταφρονήσας, ἵνα οὕτως εἶπω, καὶ ποιμαντικῆς χειροτονίας, τὴν ὁποίαν οὐχὶ ἐκουσίως (διότι πῶς θὰ ἠδυνάμην μόνος νὰ τολμήσω τοιοῦτου μεγίστου πράγματος;), ἀλλὰ καὶ λίαν ἀκουσίως ἐδέχθην καὶ ἔγινα ἴσως ἔνοχος τῆς ἐπὶ προστασίας δίκης. Διότι τὸ ὄρος τοῦτο τοῦ Λάτρου ἐνεπιστεύθη εἰς ἐμὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου¹⁵ καὶ ἐν αὐτῷ ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν λατρηνός ὁ πρῶτος καὶ ἴσως ἔπρεπε καὶ ἐν τούτῳ νὰ ἀποθάνω κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης. Ἄλλ' ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια, ἡ ἐπιστρεφομένη πάντοτε εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ταύτην ἔχουσα θάρρος, ἐνέπνευσεν εἰς ἐμὲ τὸ θάρρος, ὅτι οὐδόλως ἀδικῶ, ἐὰν καὶ πάλιν μεταναστεύσω ἔνεκα τῆς πολλῆς ἐπηρείας τῶν εἰρημένων ἐχθρῶν.

ζ'. Τότε ἦλθον εἰς Στρόβηλον¹⁶, πόλιν παραθαλασσίαν, ἵνα ἀποφύγω τὴν ἀπήνειαν τῶν βαρβάρων, ἔχων ἀκολουθοῦντάς με καὶ τινὰς τῶν συναδέλφων, οἵτινες ἐθεώρησαν καλὸν νὰ ξενιτεύωσι μετ' ἐμοῦ. Πλὴν ἀλλὰ δὲν ἠυδόκησεν ἀκόμη ἡ θεία χάρις, ἵνα εὖρω ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν. Διότι οὐδὲ ἐδῶ ἠσύχασα ὑπὸ τοῦ ἰδίου φόβου ἐπαπειλούμενος. Ἐνταῦθα συνήντησα ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ κατὰ τὸ γένος περίβλεπτον (ἦτο δὲ ἰθαγενῆς καὶ ἐξ ἐπισήμου γένους), Θεοφιλῆ τὸν τρόπον, ἐπιεικῆ τὴν γνώμην, σεμνὸν τὸ εἶδος, κόσμιον τὸ ἦθος, μοναχὸν τὸ σχῆμα, ὀνόματι Ἀρσένιον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Σκηνούριον, ὁ ὁποῖος μὲ περιεποιήθη πολὺ καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο μὲν καὶ πρότερον εἰς ἐμὲ γνωστός, ἀλλ' ἤδη ἐπὶ μᾶλλον συνεδέθη πνευματικῶς διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς πρὸς ἐμὲ ἀγάπης. Καὶ πρῶτον μὲν μοὶ ἀνέθεσε τὸ κατὰ τὴν Στρόβηλον ὑπάρχον εἰς αὐτὸν μοναστήριον· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ κρατήσῃ ἐκεῖ, ὠργισμένον ἅπαξ διὰ παντός κατὰ τῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς διὰ τὰς συνεχεῖς ἐκ τοῦ φόβου τῶν βαρβάρων μεταναστεύσεις (διότι οὐδέποτε κατὰ τῆς Στροβήλου τοῦλάχιστον περιεμένετο ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Περσῶν), μὲ παρακαλεῖ νὰ διαπεραιωθῶ πρὸς τὴν νῆσον Κῶ καὶ νὰ ἐξετάσω καλῶς τὰ ἐν ταύτῃ ἐκ τῶν γονέων περιελθόντα εἰς αὐτὸν κτήματα καί, εἰς οἷονδῆποτε μέρος τούτων θὰ ἤθελον, νὰ ἀνεγείρω μονὴν καὶ νὰ ἀφιερῶσιν εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν περιουσίαν του. Πείθομαι εἰς τὸν ἄνδρα καὶ ταχέως

15. Ἐννοεῖ τὸν Πατριάρχην Κοσμάν τὸν Α', πατριαρχεύσαντα ἀπὸ 1075-1081.

16. Στρόβηλος ἦτο ὄρος καὶ πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἀλικαρνασσόν.

άνενόχλητον οὐδὲ τὴν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο καταφυγὴν ἡμῶν· καθ' ὅσον οὐδὲ μικρὰ ὄπῃ ἔμεινεν ἀπαρατήρητος ὑπὸ τῶν ἀθέων. Διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ τοιοῦτου φόβου συνωθούμενος ἐποίησα δευτέραν μετανάστευσιν, καταφρονήσας, ἵνα οὕτως εἶπω, καὶ ποιμαντικῆς χειροτονίας, τὴν ὁποίαν οὐχὶ ἐκουσίως (διότι πῶς θὰ ἠδυνάμην μόνος νὰ τολμῆσω τοιοῦτου μεγίστου πράγματος;), ἀλλὰ καὶ λίαν ἀκουσίως ἐδέχθην καὶ ἔγινα ἴσως ἔνοχος τῆς ἐπὶ προστασίας δίκης. Διότι τὸ ὄρος τοῦτο τοῦ Λάτρου ἐνεπιστεύθη εἰς ἐμὲ ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου¹⁵ καὶ ἐν αὐτῷ ἔλαβον τὴν ὀνομασίαν λατρηνός ὁ πρῶτος καὶ ἴσως ἔπρεπε καὶ ἐν τούτῳ νὰ ἀποθάνω κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς δικαιοσύνης. Ἄλλ' ἡ ἀνθρωπίνη ἀσθένεια, ἡ ἐπιστρεφομένη πάντοτε εἰς τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ταύτην ἔχουσα θάρρος, ἐνέπνευσεν εἰς ἐμὲ τὸ θάρρος, ὅτι οὐδόλως ἀδικῶ, ἐὰν καὶ πάλιν μεταναστεύσω ἕνεκα τῆς πολλῆς ἐπηρείας τῶν εἰρημένων ἐχθρῶν.

ζ'. Τότε ἦλθον εἰς Στρόβηλον¹⁶, πόλιν παραθαλασσίαν, ἵνα ἀποφύγω τὴν ἀπήνειαν τῶν βαρβάρων, ἔχων ἀκολουθοῦντάς με καὶ τινὰς τῶν συναδέλφων, οἵτινες ἐθεώρησαν καλὸν νὰ ξενιτεύωσι μετ' ἐμοῦ. Πλὴν ἀλλὰ δὲν ἠυδόκησεν ἀκόμη ἡ θεία χάρις, ἵνα εὖρω ἄνεσιν καὶ ἡσυχίαν. Διότι οὐδὲ ἐδῶ ἠσύχασα ὑπὸ τοῦ ἰδίου φόβου ἐπαπειλούμενος. Ἐνταῦθα συνήντησα ἄνδρα εὐλαβῆ καὶ κατὰ τὸ γένος περίβλεπτον (ἦτο δὲ ἰθαγενῆς καὶ ἐξ ἐπισήμου γένους), Θεοφιλῆ τὸν τρόπον, ἐπιεικῆ τὴν γνώμην, σεμνὸν τὸ εἶδος, κόσμιον τὸ ἦθος, μοναχὸν τὸ σχῆμα, ὀνόματι Ἀρσένιον καὶ τὴν ἐπωνυμίαν Σκηνούριον, ὁ ὁποῖος μὲ περιεποιήθη πολὺ καὶ ὁ ὁποῖος ἦτο μὲν καὶ πρότερον εἰς ἐμὲ γνωστός, ἀλλ' ἤδη ἐπὶ μᾶλλον συνεδέθη πνευματικῶς διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς πρὸς ἐμὲ ἀγάπης. Καὶ πρῶτον μὲν μοὶ ἀνέθεσε τὸ κατὰ τὴν Στρόβηλον ὑπάρχον εἰς αὐτὸν μοναστήριον· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο νὰ μὲ κρατήσῃ ἐκεῖ, ὠργισμένον ἅπαξ διὰ παντός κατὰ τῶν μερῶν τῆς Ἀνατολῆς διὰ τὰς συνεχεῖς ἐκ τοῦ φόβου τῶν βαρβάρων μεταναστεύσεις (διότι οὐδέποτε κατὰ τῆς Στροβήλου τοῦλάχιστον περιεμένετο ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Περσῶν), μὲ παρακαλεῖ νὰ διαπεραιωθῶ πρὸς τὴν νῆσον Κῶ καὶ νὰ ἐξετάσω καλῶς τὰ ἐν ταύτῃ ἐκ τῶν γονέων περιελθόντα εἰς αὐτὸν κτήματα καί, εἰς οἷονδήποτε μέρος τούτων θὰ ἤθελον, νὰ ἀνεγείρω μονὴν καὶ νὰ ἀφιερῶσιν εἰς αὐτὴν ὅλην τὴν περιουσίαν του. Πείθομαι εἰς τὸν ἄνδρα καὶ ταχέως

15. Ἐννοεῖ τὸν Πατριάρχην Κοσμάν τὸν Α', πατριαρχεύσαντα ἀπὸ 1075-1081.

16. Στρόβηλος ἦτο ὄρος καὶ πόλις τῆς Μικρᾶς Ἀσίας παρὰ τὴν ἀρχαίαν πόλιν Ἀλικαρνασσόν.

μὲν διότι διήγομεν μεταξύ τῶν κατοίκων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι ὑπῆρχον κτήματα τῶν κατοίκων τῆς νήσου ταύτης συνορεύοντα πολὺ πρὸς τὰ ἀφιερωμένα εἰς ἡμᾶς, οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοὶ ἐβλάπτοντο καὶ ἐγεννῶντο καὶ διαφοραὶ μὲ τοὺς συνορεύοντας· ἔνεκα τούτου συνέβαινεν εἰς ἡμᾶς ἐνόχλησις, οὐδόλως διαφέρουσα τῶν ἀστικῶν θορύβων. Μὲ ἀνησύχει λοιπὸν φόβος μέγας, μήπως ἄρά γε, ἐνῶ οἱ ἐμοὶ ἀδελφοὶ ἐνασχολοῦνται εἰς πᾶσαν ἀνάγκην καί, ἴν' οὕτως εἶπω, βυθίζονται εἰς τὴν τύρβην τῶν βιοτικῶν παθῶν καὶ ἀναμιγνύονται μὲ κοσμικοὺς ἀνδρας καὶ ἔχουσι δοσοληψίας πρὸς αὐτοὺς καὶ πολλάκις διαμάχας, μήπως, λέγω, συμβῆ νὰ παρευρεθῆ τις εἰς τοὺς λόγους τοῦ πονηροῦ καὶ νὰ κυριευθῆ, φεῦ! ὑπὸ τῶν παγίδων ἐκείνου καὶ οὕτω θέλω ζημιωθῆ ὁ δυστυχὴς τὴν ψυχὴν, τῆς ὁποίας οὐδὲ ἅπας ὁ κόσμος, κατὰ τὸ ἱερὸν καὶ θεῖον λόγιον, εἶναι ἀντάξιος. Ὁ φόβος οὗτος μὲ κατεῖχεν ἐκ μέσης καρδίας καὶ μοῦ συνέτριβε τὰ ὀστέα καὶ μοῦ ἐξεμούζα τοὺς μυελοὺς καὶ διέσπα τὰ νεῦρα καὶ διεμέριζε τὰς σάρκας καὶ συνεχῶς ἔλεγον κατ' ἐμαυτόν: Μεταναστεύου, δυστυχές, ὡς στρουθίον εἰς τὰ ἀκατοίκητα μέρη καὶ ἐντελῶς ἔρημα· διότι δὲν εἶναι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διανύσης ἡρεμον βίον, μέχρις ὅτου εὕρης τόπον ἀνεπίδεκτον εἰς τοὺς μετὰ σοῦ καὶ κατοικίαν συντείνουσαν πάρα πολὺ εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας.

Θ'. Ταῦτα σκεφθεὶς καὶ εὐρών τοὺς ἀδελφούς μου θέλοντας καὶ διαλεγομένους συμφώνως πρὸς ταῦτα καὶ εἰσηγομένους περὶ τοῦ νησίου, τοῦ κειμένου μὲν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἰκαρίου πελάγους, ἀπομεμακρυσμένου δὲ ἐντελῶς τῆς ἠπείρου καὶ τῶν παρακειμένων νήσων, ὀνομαζομένου δὲ «Πάτμος», ἐκυριεύθη καθολοκληρίαν ὑπὸ τοῦ πόθου τοῦ νησίου τούτου, διότι ἦτο τὸ μὲν ἄκρον αὐτοῦ ἔρημον ἀνθρώπων, ἡ διαμονὴ δὲ ἀθόρυβος καὶ ἀπροσπέλαστος ἡ ἐλλιμένισις εἰς ἐμπορικὰ πλοῖα. Ἡὔξησε δὲ τὸν πόθον μου καὶ ἡ ἐν αὐτῇ διαμονὴ τοῦ ἠγαπημένου τῶ Χριστῶ μαθητοῦ καὶ Εὐαγγελιστοῦ καὶ παρθένου, καὶ ἡ αἰίδιμος ὀπτασία καὶ παμμακάριστος ἐκείνου ἔκστασις, καὶ ἡ ὑψηλὴ καὶ οὐράνιος μυσταγωγία τῆς θεολογίας καὶ ἡ βροντώδης καὶ θεόφθογγος ὑπαγόρευσις τοῦ Εὐαγγελίου· διὰ τὰ ὁποῖα πάντα καὶ παραβάλλων τὴν Πάτμον πρὸς τὸ ὄρος Σινᾶ, ἐθεώρουν ταύτην ἀνωτέρα ἐκείνου, ἀποδίδων εἰς ταύτην τὸ πρωτεῖον κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον, καθ' ὅσον γνωρίζω προτιμοτέραν τὴν χάριν ἀπὸ τὴν σκιάν, τὴν ἀλήθειαν ἀπὸ τὰς ἐμφάσεις, τὸ πνεῦμα ἀπὸ τὸ γράμμα καὶ τὸ εὐαγγέλιον ἀπὸ τὴν ἐν πλαξὶ νομοθεσίαν· ὅθεν, ἐπικαλεσθεὶς ὡς βοηθὸν τὴν ἄνωθεν συνδρομήν, φθάνω πρὸς τὸν εὐσεβῆ καὶ θεοκυβέρνητον ἡμῶν αὐτοκράτορα, τὸν μέγαν ἐν βασιλεῦσι

κύριον Ἀλέξιον. Εἰσάγομαι πρὸς αὐτόν, ἀξιοῦμαι δεξιᾶς ὑποδοχῆς, ἀνακοινῶ τὴν γνώμην μου, ἀναφέρω τὰ τοῦ σκοποῦ, ἀποκαλύπτω τὰ τῆς ἐπιθυμίας μου, παρακαλῶ αὐτὸν θερμῶς περὶ τῆς νήσου Πάτμου καὶ ζητῶ νὰ λάβω αὐτὴν ἐντελῶς ἐλευθέραν διὰ βασιλικῆς δωρεᾶς. Ἄλλ' ὁ κράτιστος βασιλεὺς τὴν μὲν ἰδικήν του εὐμένειαν ἔδιδεν εἰς ἐμὲ βασιλικῶς καὶ πλουσιοπαρόχως, παρεκάλει ὁμως τὴν ἐμὴν ταπεινότητα σχεδὸν καὶ αὐτὴν τὴν στεφηφόρον κεφαλὴν του ὑποκλίνων, ὅπως μὴ τελειώσω τὸν σκοπὸν μου εἰς τὴν Πάτμον, ἀλλὰ νὰ δεχθῶ τὴν προστασίαν ὄρους τινὸς ὀνομαζομένου Κελλία καὶ Ζαγορὰ (ἦτο δὲ τοῦτο πρὸ πολλοῦ ἀφιερωμένον εἰς μοναχοὺς). Καὶ ἴσως ἤθελε μὲ πείσει ἢ ἐνστασις τῆς βασιλικῆς μεγαλειότητος, ἐὰν δὲν εὔρισκον νὰ διαμένωσιν εἰς τὸ ὄρος τοῦτο μοναχοὶ ἔχοντες τὸν βίον διαφορετικὸν τῆς ἐμῆς θελήσεως καὶ γνώμης καὶ πρὸς τὸν μοναχικὸν βίον ἐντελῶς ἀπάδοντα. Μόλις λοιπὸν ἔγινε φανερόν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν βασιλέα τὸ τελείως ἀσυμβίβαστον τῶν μοναχῶν πρὸς τὸν ἐμὸν σκοπὸν, πάλιν παρεκάλουν ἐγὼ καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν βασιλέα νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν θέλησίν μου περὶ τῆς Πάτμου. Καὶ λοιπὸν, μεσιτευσάσης εἰς τοῦτο τῆς μακαρίτιδος βασιλομήτορος καὶ παρακαλεσάσης ὑπὲρ ἐμοῦ, ὁ κραταῖος βασιλεὺς ἔδωκε πέρας εἰς τὴν αἴτησιν τῆς ἐμῆς ἀναξιότητος· καὶ, τέλος, ἵνα μὴ μακρηγορῶ, παρεχώρησα μὲν ἐγὼ εἰς τὸ δημόσιον ὄλα τὰ ἀπὸ τὸν Σκηνοῦριον καὶ ἀπὸ ἄλλα πρόσωπα προσκτηθέντα μοι πράγματα ἐν τῇ Κῷ καὶ τῇ Στροβήλῳ, κρατήσας μόνον τὰ ἐν τῇ νήσῳ Λέρῳ περιελθόντα εἰς τὴν κυριότητά μου δύο προάστια ἐκ τοῦ πολλάκις ἤδη μνημονευθέντος Σκηνοῦριου καὶ τοῦ Καβαλλουρίου· ἐδωρήθησαν δὲ εἰς ἐμὲ διὰ χρυσοβούλου βασιλικοῦ καὶ τὸ νησίον ἢ Πάτμος ἐξ ὀλοκλήρου, ἀποχωρισθὲν διὰ παντὸς ἐκ τῶν δημοσίων κτημάτων, καὶ τὰ πλησιάζοντα τούτῳ νησίδια, οἱ Ναρκίοι καὶ ἡ Λειψῶ, προσέτι δὲ καὶ αὐτὰ τὰ ἐν τῇ Λέρῳ, τὰ ὅποια προκατεῖχον, ὡς προεῖπον, δύο προάστια, δηλαδή τὸ Παρθένιον καὶ τὸ Τεμένιον.

Γ'. Καὶ ἔγινε τὸ δι' ὄλα ταῦτα χρυσόβουλον συμφώνως πρὸς τὴν θέλησιν, αἴτησιν καὶ ἀρέσκειάν μου· ὥστε νὰ εἶναι καὶ ὄλα τὰ ἄλλα τὰ δωρηθέντα εἰς ἐμὲ, καὶ αὐτὴ ἡ νῆσος Πάτμος, νὰ εἶναι ἐξηρημένα παντὸς δημοσίου βάρους καὶ πάσης λειτουργίας· τὰ ὅποια βεβαίως ὄλα τρανότερον ὁμοῦ καὶ φανερώτερον διαγορεύει ἡ χρυσόβουλλος αὕτη γραφή, συγχρόνως δὲ καὶ τὸ νὰ μὴ κατοικῶσιν ἐν Πάτμῳ κοσμικοὶ ἄνδρες ἔχοντες γυναῖκας καὶ παιδιά ἢ νέοι μικροὶ τὴν ἡλικίαν καὶ μήπω ἐξανθήσαντες τὸν πώγωνα ἢ εὐνοῦχοι, διότι ταχέως ἔσπευδον νὰ κατα-

γράφω ἄκρω τοῦ νησίου, καὶ νὰ εὐρίσκωνται καὶ νὰ διαμένωσι δηλαδὴ πρὸς τὸ βόρειον μέρος, ἀπὸ τοῦ ἄκρωτηρίου τοῦ λεγομένου Βαίου ἕως τοῦ ἑτέρου τοῦ λεγομένου ὁ ἅγιος Νικόλαος ὁ εἰς τὸ Εὐδηλον καὶ μέχρις αὐτῆς τῆς ἁγίας Μαρίνης· περαιτέρω δὲ νὰ μὴ προβαίνωσιν οἱ μετὰ τῶν συζύγων κατοικοῦντες, μηδὲ νὰ ἐξέρχωνται ἀπὸ τὰ διαληφθέντα ὄρια αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ τὰ τέκνα καὶ νὰ προχωρῶσιν ἐνδοτέρω τοῦ νησίου ἐπιτρέπω, καὶ τίθημι δεσμὸν καὶ ἀράν, ἵνα τηρῆται ἡ ἐντολή μου αὕτη ἀδιαλώβητος καὶ ἀπαράθραυστος μέχρις ὅτου διαρκῆ ὁ παρῶν αἰὼν. Οἱ μὲν λοιπὸν ἄνδρες οἱ λαϊκοὶ ἅς ἐκτελῶσι τὰς ἐργασίας τῆς Μονῆς διαμένοντες ἐν αὐτῷ τῷ Μοναστηρίῳ καὶ ἀλλαχοῦ, ὅπου ἤθελε προστάξει ὁ καθηγούμενος ἢ ὁ οἰκονόμος, ἐξ ἐκάστης ἐβδομάδος πέντε ἡμέρας· κατὰ δὲ τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς, ἀφοῦ λάβωσιν εὐλογίαν, ἅς μεταβαίνωσιν εἰς τὰς οἰκίας των. Διότι τοιοῦτοτρόπως αὐτοὶ αὐτοπροαιρέτως προέκριναν καὶ ἐζήτησαν νὰ πράττωσιν, ἵνα, ἀπολαύοντες κατὰ τὰς δύο ταύτας ἡμέρας ἀνέσεως καὶ λουτροῦ καὶ συνδιαμονῆς μετὰ τῶν οἰκείων, πάλιν, ὅταν θὰ ἀνατέλλῃ ἡ μετὰ τὴν Κυριακὴν Δευτέρα, ἔρχωνται πρῶτὸν πρὸς τὴν Μονὴν καὶ ἀρχίζωσι τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἀόκνως καὶ ἀρραθύμως. Παραγγέλλω δὲ καὶ εἰς τοὺς ἀδελφούς μου μοναχοὺς, τοὺς τε σημερινοὺς καὶ εἰς τοὺς μετέπειτα ἐπομένους ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Μονῇ, καθόλου κανεῖς ἐκ τούτων νὰ μὴ μεταβαίνῃ εἰς τὰς οἰκίας τῶν κοσμικῶν, ἐκτὸς τοῦ οἰκονόμου, οὗτος δὲ θὰ μεταβαίνῃ σπανίως, ὅσάκις ἤθελεν ἐπιστῆ ἀνάγκη τις, διὰ ἀπαραίτητον καὶ κατεπίγουσαν ἐργασίαν τῆς Μονῆς· ἀλλὰ πάλιν θὰ ἔχη ἀκολούθους καὶ δύο ἐκ τῶν ἀδελφῶν.

ΙΔ'. Ταῦτα ἐπιθυμῶ καὶ διατάσσω περὶ τῆς κατοικῆσεως τῶν λαϊκῶν ἐντὸς τοῦ νησίου, οὐχὶ ἐκ μικρᾶς ἀνάγκης ἀναγκασθεὶς εἰς τὸ νὰ ἐπιτρέψω καὶ ὑπομείνω τοῦτο, ἀλλ' ἐκ μεγίστης καὶ ἀπαραιτήτου, ὡς γνωρίζει ὁ κρυφιογνώστης Θεός. Ἐξασφαλίζων δὲ τὰ θεωρούμενα ὠφέλιμα, παραγγέλλω ἐντόνως νὰ τηρῶνται αὐτὰ τοιοῦτοτρόπως καὶ νὰ μὴ μεταβάλλωνται. Ἐὰν δὲ κανεῖς ἐκ τῶν λαϊκῶν ἤθελε φθάσει εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀνοησίας καὶ ἰταμότητος, ὥστε νὰ τολμήσῃ ποτὲ νὰ ὀλιγωρήσῃ τῶν τεθέντων ὄρων καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὴν ἰδίαν σύζυγον ἢ θυγατέρα ἢ εἰς ἄλλην τινὰ γυναῖκα δι' οἷονδήποτε λόγον παρ' αὐτῷ διαμένουσιν νὰ προχωρήσῃ ἐνδοτέρω τοῦ νησίου ἐπ' ἀθετήσει τῶν ἀνωτέρω διωρισμένων, διατάσσομεν ἀμέσως νὰ ἐκβάλληται οὗτος ἐκ τῆς νήσου καὶ νὰ ἀποδιώκηται παντελῶς μετὰ τῶν οἰκείων, καὶ ἂν ἀκόμη εἶναι χρήσιμος καὶ πολὺ ἀναγκαῖος διὰ τὰς ἐργασίας τῆς Μονῆς. Ἀλλὰ καὶ ἂν κανεῖς ἐκ τῶν μοναχῶν ἤθελε ποτὲ ἀθετήσῃ τὰ τεθεσπισμένα καὶ ἤθελε

ἀπέλθει, ἄνευ τοῦ οἰκονόμου καὶ παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ ἡγουμένου, εἰς τὰς οἰκίας τῶν λαϊκῶν, ὅπου δηλαδὴ ἦτο ἐνδεχόμενον νὰ συναντήσῃ οὗτος γυναῖκα, νὰ καθυποβληθῇ εἰς ἐπιτίμιον ξηροφαγίας καὶ ἀποχῆς οἴνου ἐπὶ εἴκοσιν ἡμέρας, ἐὰν βεβαίως, ἅπαξ τοῦτο πράξας, ἀμέσως δείξῃ πικρὰν μεταμέλειαν. Ἐὰν δὲ δις ἢ τρίς, ὅπερ οὐδὲ νὰ λεχθῇ ἀνεχόμεθα, ἐκ τῶν μοναχῶν τις ἤθελεν ὑποπέσει εἰς τὸ φοβερὸν τοῦτο καὶ ὀλέθριον ἀτόπημα τῆς παρακοῆς καὶ τῆς περιφρονήσεως, ὡς γάγγραιναν τοῦτον καὶ λοιμώδη νόσον ἄς ἀποκόψῃ ὁ καθηγούμενος τοῦ εὐαγοῦς σώματος τῆς ἀδελφότητος καὶ ἄς ἀποξενώσῃ ἐντελῶς ἐκ τῶν δικαίων τῆς Μονῆς, ὅπως μάθῃ ὅτι δὲν εἶναι θεοφιλὲς οὐδὲ ὄσιον νὰ μεταθέτῃ αἰῶνια ὄρια ἀρμοδίως ὑπὸ τῶν πατέρων τεθεσπισμένα καὶ διὰ τῆς ἀποβολῆς τοῦ ἀτασθάλου τούτου καὶ ἀτάκτως πολιτευθέντος ὅλη ἡ ὁμήγουρις τῶν ἀδελφῶν θέλει ἐπιμεληθῇ πρακτικῶς καὶ ἀπαραβάτως περὶ ὅλων τῶν παρηγγελμένων· ἀξέλε γάρ, φησί, λοιμὸν ἐκ συνεδρίου καὶ συνεξελεύσεται νεῖκος» (Παροιμ. κβ', 10). Τοῦτο λοιπόν, τὸ περὶ τῶν κοσμικῶν δηλαδὴ κεφάλαιον, ποιήσαντες ὡς προεισαγωγὴν τῶν παραγγελμάτων ἡμῶν καὶ συμβουλεύσαντες τὰ φίλτατα ἡμῖν τεκνία καὶ τοὺς ἀδελφούς μου νὰ φυλάττωσι καὶ νὰ διασώζωσι, ὡς μέλλον νὰ γίνῃ πρόξενον ψυχικῆς ἀταραξίας καὶ ἀκινδύνου βιοτῆς, ἄς διαλάβωμεν καὶ περὶ τῶν λοιπῶν τῆς διατάξεως ἡμῶν περὶ τῶν μοναχῶν.

ΙΕ'. Ἄλλ' ἐμπρὸς προσέξατε, ὦ τιμιώτατα καὶ ποθεινότατα τέκνα, καὶ τὰ λεγόμενα καλῶς γνωρίσατε· διότι θὰ ἀρχίσω ἐκ τοῦ συνεκτικωτέρου τῶν ἡμετέρων καὶ περιληπτικωτέρου καλοῦ. Τοῦτο δὲ τί ἄλλο εἶναι, εἰμὴ ὁ καθ' ἡμᾶς κοινωνικὸς καὶ ἀδιαίρετος βίος καὶ ἡ πνευματικὴ ἐνώσις καὶ συμβίωσις; «Τί τούτου λαμπρότερον ἢ ὑψηλότερον ἢ χαριέστερον παρ' ἀνθρώποις πολίτευμα;» κατὰ τὸν Μέγαν εἰπεῖν Βασίλειον· οὐδόλως δὲ διαφέρει, ἐὰν ὀνομάζῃ τις ἀπλῶς ἀνθρώπινον καὶ οὐχὶ ἀγγελικὸν τὸ ἀπαράμιλλον τοῦτο πολίτευμα· ἐπειδὴ βεβαίως καὶ τὴν τῶν ἀγγέλων ζωὴν τῇ ἀληθείᾳ ἔχουσι ζηλώσει οἱ τὴν κοινωνίαν ἀκριβῶς τηροῦντες ἀληθινὰ ἀσκηταί, παριστῶντες τὴν ἐνάρετον αὐτῶν κοινωνίαν καὶ πολιτείαν ὡς ἀκραιφνῆ ἀπομίμησιν τῆς ἀγγελικῆς καταστάσεως. «Κοινωνοὶ γε μὴν βίου τελειοτάτη ἐκείνη κατονομάζεται, ἐν ἣ κτήσεως μὲν ιδιότης ἐξώριστα, γνώμης δὲ ἐναντίωσις ἀπελήλαται· κοινὰ δὲ τὰ σύμπαντα, ψυχαί, γνῶμαι, σώματα καὶ ὄσοις τὰ σώματα τρέφεται καὶ θεραπεύεται· κοινὰ τὰ ἀγωνίσματα, κοινὸν τὸ τῆς ἐλπίδος ἐμπόρευμα, κοινοὶ καὶ οἱ στέφανοι· ὥστε μίαν ἐν πλείοσι σώμασι ψυχὴν θεωρεῖσθαι καὶ πλείστα σώματα μιᾶς ψυχῆς ὄργανα δείκνυσθαι.» (Μ. Βασιλείου,

τόμ. Β', σελ. 561, Paris 1722). Ταύτην λοιπόν τὴν ἀξιόμνητον διαγωγὴν, κατὰ τὰς ἀσκητικὰς ὑποτυπώσεις τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, καὶ ὑμεῖς καὶ οἱ μεθ' ὑμᾶς μέλλοντες νὰ μονάσωσιν ἐνταῦθα θὰ μετέλθητε.

Ιζ'. Ἡ καθ' ἡμᾶς δὲ αὕτη Μονὴ τοῦ Εὐαγγελιστοῦ καὶ Θεολόγου Ἰωάννου μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ τώρα ὑπαρχόντων καὶ ὕστερον ὑπαρξόντων καὶ προσεπικτηθησομένων θὰ εἶναι ἐλευθέρα καὶ αὐτεξούσιος, χωρὶς νὰ ὑποβάλληται εἰς βασιλικοὺς ἢ ἐκκλησιαστικοὺς φόρους, οὐδὲ νὰ ὑποτάσσεται εἰς οἰανδήποτε προσωπικὴν ἢ ἀρχοντικὴν ἐξουσίαν, οὐδὲ μέχρις ἀπλῆς ἐποπτείας· ἀλλὰ θὰ διαμένῃ αὐτοδιοίκητος εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Δὲν θὰ ἐπιτρέπηται λοιπόν εἰς οὐδένα εἴτε τὴν ρηθεῖσαν ἐνθεσμον κοινοβιακὴν ζωὴν ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς φροντιστηρίῳ νὰ καταλύσῃ καὶ νὰ ἀνατρέπη, εἴτε τὴν Μονὴν αὐτὴν καὶ τὰ ὑποκείμενα αὐτῇ δι' οἰονδήποτε λόγον νὰ προσπαθῇ νὰ ὑποτάσῃ καὶ νὰ ἀφαιρῇ τὴν ἐλευθερίαν αὐτῆς, ἐὰν βεβαίως δὲν θέλῃ νὰ συγκαταριθμηθῇ μὲ τὸν Δαθάν καὶ τὸν Ἀβειρών, ὅπουδὴποτε καὶ ἂν εἶναι ὁ μέλλων νὰ ἐπιχειρήσῃ τοιοῦτόν τι. Ταῦτα μὲν μέχρι τοσοῦτου· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν παραγγελμάτων ἀμέσως θέλω εἶπει.

ΙΖ'. Πρὸ παντός δὲ θέλει λεχθῆ καταλλήλως περὶ τοῦ πρώτου καὶ ἀληθοῦς ἔργου ἡμῶν, δηλαδή τῆς πρὸς τὸν Θεὸν δοξολογίας. Διότι δι' αὐτὸ τοῦτο, ὡς φρονῶ, ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήχθημεν καὶ διὰ τοῦ λόγου ἐπροικίσθημεν, ἵνα γεραίρωμεν τὸν δημιουργὸν δι' ἀκαταπαύστων ὑμνολογιῶν, ἐξ ἅπαντος δὲ καὶ τὸ νὰ καλῆται ἀγγελικὸν τὸ σχῆμα καὶ τὸ πολίτευμα τοῦ μοναχικοῦ βίου τοῦτο δεικνύει, διὰ τοῦτο δὲ τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἄνθρωπος, ἀναδεικνύεται ἀντίτυπον ἀγγέλων, ἐπειδὴ ἀπομιμεῖται τὸ ἔργον ἐκεῖνο, τὸ κατὰ δύναμιν. Ὅθεν καὶ οἱ μακάριοι καὶ Θεοφόροι πατέρες ἡμῶν, ἀποχωρισθέντες παντός εἴδους ἀνθρωπίνης σχέσεως καὶ γήινης φροντίδος καὶ συναφθέντες νοερῶς ὄσω τὸ δυνατόν πρὸς τὸ ἀκρότατον τῶν ἀγαθῶν, διήνυσαν ὅλον τὸν βίον των ἐν προσευχαῖς καὶ ὕμνοις πνευματικοῖς, συμφώνως πρὸς τὸ λόγιον τοῦ Εὐαγγελίου. Τὴν ἐντὸς αὐτῶν οὔσαν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καρτερῶς ἐκζητήσαντες καὶ διὰ τῆς ἐπιμόνου προσευχῆς αὐτὴν εὐρόντες καὶ κατὰ τὸν μακαριζόμενον ἔμπορον ἐκ πάντων τῶν ὀρωμένων τὸν τίμιον μαργαρίτην εὐλόγως ἀνταγοράσαντες (Λουκ. ιζ', 21· Ματθ. ιγ', 45). Διότι σοφῶς εἶχον ἀκούσει τοῦ μὲν ἱεροψάλτου Δαβὶδ βοῶντος· «Πληρωθήτω τὸ στόμα μου αἰνέσεως, ὅπως ὑμνήσω τὴν δόξαν σου, ὅλην τὴν ἡμέραν τὴν μεγαλοπρέπειάν σου» (Ψαλμ. Ο', 8). Καὶ πάλιν· «Εὐλογήσω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῷ, διὰ παντός ἡ αἴνεσις αὐτοῦ ἐν τῷ στόματί μου»

(Ψαλμ. ΛΓ', 2). Τοῦ δὲ Ἀποστόλου σαφῶς παραινούντος· «Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε» (Α' Θεσαλ. ε', 17). Ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν ὅτε μὲν παραβολὴν ἐξυφαίνοντος πρὸς τὸ «δεῖν προσεύχεσθαι καὶ μὴ ἐκκακεῖν» (λιποψυχεῖν, ἀποκάμνειν) (Λουκ. ιη', 1), ὅτε προστακτικῶς ἀποφαινομένου καὶ λέγοντος· «Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν» (Ματθ. κς', 41). Ἀλλ' ἐκεῖνοι μὲν, ὡς εἴρηται, ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν ἀφιέρωσαν εἰς τὸ πνεῦμα. Ἡμεῖς δέ, εἰ καὶ γνῶσται τῆς οἰκείας ἀσθενείας, ἃς μὴ ἐπιζητῶμεν τὴν αὐτοκατάκρισιν, μηδὲ ἅς ἀμελῶμεν τὴν κατὰ δύναμιν ἐργασίαν τῶν εὐχῶν. Πιστεύομεν εἰς τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ σώζοντος καὶ δωρεὰν τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἠλπικότας, ὅτι δὲν θὰ ἀποβληθῶμεν ἐντελῶς, οὐδὲ θὰ πέσωμεν μακρὰν τῆς ἀγαθῆς ἐλπίδος, ἀφοῦ ἔχομεν γνησίους μεσίτας καὶ πρεσβευτὰς τὴν ὑπέραγνον Παρθένον καὶ Θεομήτορα καὶ τὸν ἠγαπημένον καὶ ἐπιστήθιον μαθητὴν αὐτοῦ καὶ Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην τὸν Θεολόγον. Διότι γνωρίζει ἡ πηγὴ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγαθότητος καὶ τὴν φυτεῖαν τοῦ Παύλου νὰ δέχεται ὡς Παύλου καὶ τὸ πότισμα τοῦ Ἀπολλῶ καὶ τὰ δύο λεπτὰ τῆς χήρας καὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ Τελώνου καὶ τὴν ἐξομολογήσιν τοῦ Μανασσῆ. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ὀρίζω καὶ παραγγέλλω, ὅπως ἡ ἐκκλησιαστικὴ ὑμνωδία καὶ ὅλη ἡ ἐν ψαλμωδίαις καὶ προσευχαῖς ἀκολουθία γίνηται ἐν τῷ ἱερῷ καὶ σεβασμίῳ τούτῳ ναῷ κατὰ τὸ Τυπικὸν τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις Μονῆς τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα, τοῦ μεγάλου τῆς ἐρήμου καθηγητοῦ. Καὶ κατὰ πᾶσαν μὲν δεσποτικὴν ἑορτὴν, προσέτι δὲ καὶ κατὰ τὰς Κυριακὰς τῆς Ἀγίας Τεσσαρακοστῆς, αἱ ἀγρυπνίαι καὶ ὁ Μέγας Ἐσπερινὸς θὰ ἐκτελῶνται ἀπαραβάτως ὡς διαλαμβάνει τὸ μνημονευθὲν Τυπικόν· καθ' ὅλας δὲ τὰς ἄλλας Κυριακὰς τοῦ χρόνου καὶ τὰς ἑορτὰς συγκαταβατικώτερον πως αἱ ἀγρυπνίαι θὰ διατεθῶσι, ἥτοι ὅπως θὰ ἤθελεν ὁ Ἡγούμενος. Διατάσσω λοιπὸν νὰ ὀρισθῇ Τυπικὸν τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι Συναξάριον, τὸ ὁποῖον νὰ φανερώνη λεπτομερῶς πᾶσαν τὴν δι' ἔτους ἐκτελουμένην ὑπὸ τῶν εἰρημένων Ἀγιοσαββιτῶν ἐν ψαλμικαῖς καὶ εὐχετηρίοις ἀκολουθίαις σειρὰν καὶ νὰ ἐνεργῆται καὶ τηρῆται καθ' ὃν εἶπομεν τρόπον παρ' ὑμῖν τοῖς εὐλαβέσιν ἀδελφοῖς καὶ τέκνοις μου. Ἦδη δὲ ἅς διαλάβωμεν καὶ περὶ ἐκλογῆς καὶ προχειρίσεως τῶν μελλόντων ἐξ ὑμῶν νὰ ἀναδέχωνται διαδοχικῶς τὸ ἀξίωμα τῆς ἡγουμενίας μετὰ τὴν ἐμὴν ἀποβίωσιν.

ΙΗ'. Παραγγέλλω νὰ γίνηται ἡ ἐκλογὴ τοῦ Ἡγουμένου διὰ κοινῆς ἀποφάσεως καὶ ψήφου τῶν τε προκρίτων τῆς ἀδελφότητος καὶ πάντων

πτομερῶς τὰ ὀθενδήποτε προσποριζόμενα εἰς τὸ κοινόβιον χρήματα καὶ τὰ γινόμενα διὰ διαταγῆς τοῦ καθηγουμένου ἔξοδα τῆς Μονῆς. Ὅταν δὲ ἤθελον ἐξαντληθῆ τὰ δοθέντα χρήματα εἰς τὰς διατασσομένας ὑπὸ τοῦ Ἡγουμένου δαπάνας τῆς Μονῆς, θὰ γίνηται συμψηφισμὸς καὶ ἰσολογισμὸς αὐτῶν παρὰ τῶν ἀνωτέρω δηλωθέντων προσώπων, καὶ πάλιν θὰ ἐξαχθῶσιν ἄλλα καὶ θὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸν ὁμοίως καὶ οὕτω καθεξῆς θὰ ἐνεργῶνται τὰ τῶν νομισματικῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Ὁ δὲ ἕτερος δοχειάριος ὀφείλει νὰ κρατῆ τὰ εἰσοδιαζόμενα καὶ ἐξοδιαζόμενα δι' ὑφάσματα, περικαλύμματα καὶ σκεπάσματα τῶν ἀδελφῶν, καὶ δι' ὅσα θεωροῦνται σπουδαῖα προσοικιακὰ σκεύη τῶν ἐν τῇ Μονῇ μοναχῶν ἢ καὶ τῶν ἐργατῶν κοσμικῶν. Πρὸς τούτοις δὲ καὶ ὅλον τὸ ὀθενδήποτε εἰσοδιαζόμενον κηρίον καὶ τὸ ἔλαιον, ἐκ τῶν ὁποίων ὀφείλουσι νὰ παραδίδωσιν εἰς τὸν ἐκκλησιάρχην, προτροπῇ καὶ ὀρισμῶ τοῦ καθηγουμένου, τὸ ἐπαρκοῦν ἔλαιον καὶ κηρίον εἰς τὴν ἐκκλησίαν διὰ μίαν τετραμηνίαν, ἀφοῦ πρότερον κατασκευασθῆ δι' ἐπιστάσις τοῦ προεστῶτος ὡς φαίνεται εἰς αὐτὸν καλύτερον καὶ δοθῆ εἰς τὸν ἐκκλησιάρχην. Ἀλλὰ καὶ ἄλλον τινὰ εὐλαβῆ καὶ ἱκανὸν θὰ ἐκλέγῃ ὁ καθηγούμενος, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ παραλαμβάνῃ καὶ οἰκονομῆ τὰ ἀγοραζόμενα σίδηρα καὶ τὰ σιδηρᾶ ἐργαλεῖα· οὗτος δὲ ὀφείλει νὰ κρατῆ καὶ τὸ προσφάγιον τῶν ἀδελφῶν καὶ ὅ,τι ἄλλο ἔξοδον γίνετα διὰ τοὺς κοσμικοὺς. Θὰ προχειρίζῃ ὡσαύτως καὶ οἰνοχόον, διακρινόμενον ἐπὶ ἐγκρατεῖα καὶ σταθερότητι, ὅστις θέλει διαχειρίζηται ὅλου τοῦ εἰσοδιαζομένου οἴνου τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαγωγὴν· ὁμοίως καὶ κελλαρίτην ἐκ τῶν εὐλαβεστέρων καὶ ἐμπειροτέρων τῆς ἀδελφότητος, πεπροικισμένων δι' ἐπιεικείας καὶ συνέσεως καὶ ἐπιτήδιον διὰ τὴν τοιαύτην ὑπηρεσίαν· εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὁποίου θὰ δοθῶσιν ὡς βοηθοὶ καὶ δύο παρακελλαρίται καὶ ὁ μάγειρος. Ἄλλος δὲ ἐκ τῶν ἀδελφῶν θὰ ὀρισθῆ νὰ εἶναι τραπεζάριος, καὶ ὅλοι ἐν γένει μετὰ πάσης ἐλευθερίας καὶ τυφλῆς ὑποταγῆς, ἐν εἰλικρινεῖ πίστει καὶ ἀνυποκρίτῳ σπουδῇ καὶ προαιρέσει, θέλουσιν ὑπηρετήσῃ πειθαρχοῦντες πάντοτε ἄνευ δισταγμοῦ καὶ διχονοίας εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ Ἡγουμένου, ὄντες βέβαιοι ὅτι ὑπηρετοῦντες τοὺς ἀδελφοὺς, ὑπηρετοῦσιν αὐτὸν τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀγγέλους, μᾶλλον δὲ μιμοῦνται, ὅσον εἶναι δυνατὸν, αὐτὸν τὸν Χριστὸν καὶ Θεὸν ἡμῶν, ὅστις ρητῶς λέγει ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις· «Οὐκ ἤλθον διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι» (Ματθ. κ', 28) καὶ τοῦ ὁποίου βεβαίως θὰ γίνωσι καὶ κληρονόμοι τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν, ἐὰν ἤθελον διασώσῃ ἀκίβδηλον τὸ ἔργον τῆς διακονίας.

ΚΒ'. Δὲν ἐπιτρέπεται εἰς οὐδένα ἐκ τῶν ἀδελφῶν νὰ ἔχῃ τίποτε

ρου φυράματος ἐγκαινίσας ἡμῖν ἐν σεαυτῷ τὴν ἀνάστασιν, καὶ συνανωψώσας καὶ συγκαθιδρύσας ἡμᾶς τῷ Πατρικῷ θρόνῳ καὶ συνδοξάσας εἰς ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀθάνατον, δέχθητι τὴν εὐτελεῆ καὶ οἰκτρὰν μου παράκλησιν, διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς ὑπερφυῶς καὶ ἀπορρήτως κυησάσης Σε ἀειπαρθένου καὶ Θεομήτορος καὶ τοῦ ἡγαπημένου σου μαθητοῦ καὶ Θεολόγου, καὶ μὴ ἀφίσῃς νὰ μείνωσιν ἀπραγματοποιήτα τὰ πρ' ἐμοῦ παραγγελθέντα εἰς τοὺς ἐμοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰ τέκνα, ὅπως γίνωσιν εὐάρεστοι εἰς Σέ, μηδὲ ἄς καταπατηθῶσι καθὼς τὰ σπαρέντα παρὰ τὴν ὁδὸν ἢ τοὺς πετρώδεις τόπους, ὡς λέγει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἢ νὰ ξηρανθῶσι καὶ μείνωσιν ἀτελεσφόρητα, ἀλλ' εἴθε νὰ γίνωσιν ἐνεργὰ καὶ ἔμπρακτα καὶ νὰ ἀποφέρωσιν εἰς τὸν γεωργὸν πολλαπλασίονα τὸν καρπὸν, Κύριε καὶ Θεέ.

ΚΗ'. Ἐγὼ μὲν λοιπὸν, ὡ ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἔθηκα τὸν παρόντα θεμέλιον λίθον τῆς διατάξεως, ὡς ἠυδόκησεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ· ἕκαστος δὲ ἐξ ὑμῶν ἄς βλέπη πῶς ἐποικοδομεῖ· «ἐκάστου γὰρ ὁποῖόν ἐστι τὸ ἔργον, φανερὸν γενήσεται» (Α' Κορινθ. γ', 13), καὶ «μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ Κύριος εὐρήσει ποιοῦντα ὡς προσετάγη» (Ματθ. κδ', 46). Ἄκουε λοιπὸν, ὦ προεστέ, τί λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος· «Οὗτος ὁρος πάσης πνευματικῆς προστασίας, πανταχοῦ τὸ καθ' ἑαυτὸν παρορᾶν πρὸς τὸ τῶν ἄλλων συμφέρον» (Περὶ ἱερωσύνης, τόμ. α', σελ. 24). Ἀγάπησον λοιπὸν τὴν ἀδελφότητά σου· θεώρησον ὅλους τοὺς ὑπὸ σὲ τεταγμένους ὡς ἴδια τέκνα καὶ ἐπιμελήθητι αὐτῶν ὡς περὶ ἰδίων σπλάγγνων· κυβέρνησον καταλλήλως καὶ ὡς ἀρμόζει ἐκάστῳ, τῷ ἰσχυρῷ, τῷ ταλαιπώρῳ, τῷ συνετῷ, τῷ ἀμαθεῖ, τῷ νέῳ, τῷ γέροντι. «Συμβούλευσον καὶ ὁ ἴδιος» ἀποστολικῶς εἶπεῖν, «εὐκαίρως, ἀκαίρως· ἔλεγχον, παρακάλεσον, ἐπιτίμησον» (Β' Τιμόθ. δ', 2), εἰρήνευσον, παίδευσον, δίκασον ἐκάστῳ τὸ πρέπον, μήτε ἀφίνων ἀτιμωρήτους τοὺς πταιστας ἕνεκα ἐπιεικείας καὶ κολακείας, μήτε τιμωρῶν ἀκρίτως ἕνεκα ἀπεχθείας ἢ ἀνθρωπίνης μικροψυχίας. Σεῖς δέ, ὦ τέκνα καὶ ἀδελφοί, τηρήσατε πρὸς χάριν μου τὰς πατρικὰς ἐντολάς μου· ἐπιμελεῖσθε πρὸς τούτοις καὶ τῆς εὐταξίας τῶν ἡθῶν καὶ τῆς κοσμιότητος· ἀποσκοραχίσατε ἀργολογίαν καὶ γέλωτα ἀκρατῆ· μισήσατε συνελεύσεις ἀκαίρους καὶ φατρίας καὶ ἑταιρείας καὶ ἔριδας· μηδεὶς ἄς λαθροφαγῆ ἢ λαθροποτῆ ἢ νοσφίζηται τι ὅπωςδὴποτε ἐκ τῶν τῆς Μονῆς· μηδεὶς ἄς δέχεται γράμμα ἄνευ τῆς γνώμης τοῦ προεστῶτος ἢ ὁ ἴδιος ἀποστέλλῃ που κρυφίως· πρὸς ἀλλήλους μὲν νὰ ἔχητε σύμπνοιαν, εὐλάβειαν, φιλαδελφίαν, εἰρηνολογίαν καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· πρὸς δὲ τοὺς ἐν Χριστῷ πνευματικοὺς

πατέρας ὑμῶν, ἦτοι τοὺς Ἡγουμένους, νὰ τηρῆτε ἀγάπην, πίστιν καὶ ὑπακοήν, ἐὰν ἐπιθυμῆτε νὰ εἰσθε πάντοτε ἀνώτεροι πειρασμῶν καὶ νὰ ἀποφεύγητε τὰ πονηρὰ βέλη τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης εἶθε νὰ καταρτίσῃ ὑμᾶς εἰς πᾶν ἀγαθὸν καὶ διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ εἶθε νὰ ἀξιωθῶμεν μαζὶ καὶ ποίμνη καὶ ποιμένες τῆς αἰωνίου ζωῆς. Διότι εἰς αὐτὸν πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἡ παροῦσα διάταξις ἐβεβαιώθη διὰ τῆς ἐμῆς ἰδιοχείρου ὑπογραφῆς, μηνὶ Μαίῳ, ἔτει 1091.

† Ὁ εὐτελής καὶ ἀμαρτωλὸς μοναχὸς Χριστόδουλος ὁ Λατρινὸς τὴν παροῦσάν μου διάταξιν βεβαιῶν ἰδιοχείρως ὑπέγραψα.

